

Buletin informativ

REFORMA JUSTIȚIEI

Societatea civilă: reforma justiției și combaterea corupției trebuie să fie principalele priorități ale guvernării

La 4 decembrie 2014, peste 100 de organizații neguvernamentale au adresat [un apel](#) partidelor ce negociază formarea alianței pro-europene. Semnatarii apelului au solicitat *inter alia* consultarea programului de guvernare cu societatea civilă; intensificarea eforturilor pentru implementarea eficientă a tuturor reformelor inițiate de guvernarea anterioară, în special reformarea justiției, combaterea corupției și asigurarea funcționalității Comisiei Naționale de Integritate (CNI); precum și excluderea din negocieri a funcțiilor care, conform naturii acestora, nu presupun loialitate politică.

La 9 decembrie 2014, mai multe organizații ale societății civile au adresat [un alt apel](#) partidelor ce negociază formarea unei coaliții de guvernare, în care au cerut realizarea unei reforme profunde a justiției și o luptă veritabilă împotriva corupției. Apelul cere stabilirea reformei justiției și combaterii corupției ca primele două priorități ale viitoarei coaliții de guvernare; excluderea din negocieri a partajării funcțiilor din sistemul judecătoresc, Curtea Constituțională (CConst), procuratură, Centrul Național Anticorupție (CNA) și CNI. Apelul mai cere întreprinderea de urgență a următoarelor măsuri: adoptarea noii Legi cu privire la procuratură, optimizarea hărții judiciare, suplینirea vacanței de judecător la CConst (vacantă din octombrie 2014), atribuirea în competența exclusivă a procuraturii anti-corupție a exercitării urmăririi penale în cazurile de „corupție mare” și organizarea acestei procuraturi după modelul Direcției Naționale Anticorupție din România.

Organizațiile semnatare nu au primit niciun răspuns la cele două apeluri, însă procesul de negocieri nu a devenit mai transparent, după cum se solicita în primul apel.

Comisia de la Veneția a emis opinia cu privire la Legea privind testarea integrității profesionale

În iunie 2014, patru deputați comuniști [au solicitat controlul constituționalității](#) prevederilor Legii 325 din 23 decembrie 2013 privind testarea integrității profesionale (TIP) în privința aplicării TIP judecătorilor. În septembrie 2014, CConst a solicitat Comisiei de la Veneția (Comisia) un *amicus curiae* cu privire la 2 chestiuni: 1) dacă testarea judecătorilor de către un organ controlat de puterea executivă corespunde principiului independenței justiției, separării puterilor în stat și celui al statului de drept; și 2) dacă aplicarea TIP de către un organ subordonat executivului contravine dreptului la viața privată și de familie.

La 15 decembrie 2014, Comisia de la Veneția a adoptat un [amicus curiae](#) ca răspuns la întrebările CConst. Comisia a subliniat importanța eforturilor depuse pentru lupta cu corupția, dar și că acestea nu trebuie să diminueze independența și imparțialitatea puterii judecătorești. Comisia a notat să scopul general al procedurii TIP este unul disciplinar, iar procedurile disciplinare care

CUPRINS

REFORMA JUSTIȚIEI

Societatea civilă: reforma justiției și combaterea corupției trebuie să fie principalele priorități ale guvernării 1

Comisia de la Veneția a emis opinia cu privire la Legea privind testarea integrității profesionale 1

Măsurile anti-corupție contestate la Curtea Constituțională 2

A fost lansat studiul privind unificarea practicii judiciare 3

SELECȚIA ȘI CARIERA JUDECĂTORILOR

CRJM a analizat sistemul de selectare și carieră a judecătorilor din Republica Moldova 3

CSM a examinat cererile candidaților pentru funcția de judecător respinși anterior de Președintele Republicii Moldova 3

RESPONSABILIZAREA JUDECĂTORILOR

A intrat în vigoare Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor 4

Schimb de experiență în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor cu experții germani 5

Iregularități în legătură cu repartizarea aleatorie a dosarelor în instanțele de judecată 5

A fost pornită procedura disciplinară împotriva unui judecător al CSJ 6

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

A avut loc întâlnirea bianuală a CtEDO cu societatea civilă 6

CtEDO: imunitatea Președintelui țării nu poate fi absolută 7

ALTE NOUȚĂȚI

CRJM a analizat legislația națională în domeniul nediscriminării în muncă 7

O instanță judecătorească a interzis folosirea camerelor de supraveghere video a traficului rutier 7

Restrângerea competenței obmudsmanului a fost declarată neconstituțională 8

PE SCURT 8

URMEAȘĂ 8

pot fi urmate de eliberarea din funcție a judecătorului se consideră a fi asimilate unei proceduri penale și trebuie să existe garanții specifice de apărare a persoanei protejate. Având în vedere că elementul de bază al TIP este angajarea pe scară largă a agenților sub acoperire numiți „testori de integritate profesională”, se creează impresia că garanțiile standard de protecție în ceea ce privește procedurile disciplinare nu se aplică pentru procedura TIP. Comisia a notat că este necesar să existe un sistem de control cel puțin post-factum de către un organ judiciar independent. Controlul parlamentar instituit prin Legea 325 este unul foarte lejer, care presupune prezentarea unui raport anual de către CNA și Serviciul de Informații și Securitate (SIS), cu indicarea informațiilor statistice. Acesta creează impresia unei imunități complete a CNA, îndeosebi având în vedere statutul său de organ aflat sub controlul executivului, precum și competențele sale extrem de largi și lipsite de control în privința măsurilor TIP. Comisia a notat că este încurajată crearea unei agenții anticorupție unice, care să fie total independentă și nu autonomă de executiv sau legislativ.

Comisia a menționat că domeniul de aplicare a Legii 325 este mai larg decât obiectivul general de combatere a corupției, extinzându-se la evaluarea generală privind îndeplinirea sarcinilor profesionale a agenților publici supuși TIP. Nu există criterii clare după care CNA va verifica exercitarea obligațiilor de serviciu ale judecătorilor. În plus, se pare că potrivit Legii 325 nu este necesară îndeplinirea condițiilor de temeinicie și rezonabilitate pentru inițierea TIP, condiții care ar permite bănuiala că un anumit judecător ar putea fi predispus la un comportament corupțional. Motivele de inițiere a TIP prevăzute la art. 10 alin. (2) sunt extrem de generale. Aceasta poate duce la adoptarea unor decizii arbitrare sau poate crea prezumția că astfel de instrumente juridice sunt aplicate pentru a disciplina anumite instanțe sau anumiți judecători.

În cadrul procedurii disciplinare inițiate în urma TIP, eliberarea din funcție este obligatorie în condițiile în care judecătorul a „admis” încălcarea obligațiilor sale anti-corupție. În același timp, judecătorul este lipsit de posibilitatea de a evalua probele în cadrul procedurii disciplinare, acestea fiind considerate a fi confidențiale potrivit art. 13 alin. (2) și art. 15 alin. (3) al Legii nr. 325, ceea ce ar putea încălca dreptul judecătorului la un recurs efectiv. Comisia a notat că principiile urmăririi penale privind previzibilitatea abaterilor stipulate de lege și interpretarea restrictivă a acestora se aplică în aceeași măsură și procedurilor disciplinare. Astfel, prevederile art. 6 alin. (2) lit. a) a Legii 325, potrivit cărora agenții publici, inclusiv judecătorii, au obligația „să nu admită în activitatea lor acte de corupție, acte conexe corupției și fapte de comportament corupțional” poartă un caracter general, hibrid, vag și se suprapun. Prin contrast, terminologia folosită de Codul penal (art. 324 (corupere pasivă) și următoarele) este mult mai concretă și permite înțelegerea fără echivoc a comportamentului interzis. „A nu admite” acte de corupție nu este

clar în totalitate, este un termen vag care comportă riscuri serioase cu privire la previzibilitatea a ceea ce poate fi considerată o abatere în cadrul TIP. Aceasta se referă și la conceptul ambiguu de „acte conexe corupției”. În plus, chiar dacă Legea nr. 325 prevede deferirea către o autoritate disciplinară corespunzătoare în vederea aplicării sancțiunilor disciplinare în baza rezultatelor TIP, totuși caracterul obligatoriu al eliberării judecătorului din funcție pentru unele tipuri de abateri ar putea constitui o ingerință nejustificată în competențele Colegiului Disciplinar al judecătorilor. Comisia a mai menționat că, deși art. 9 al Legii nr. 325 prevede diferite tipuri de răspundere disciplinară a agenților publici, în cazul judecătorilor eliberarea obligatorie din funcție este obligatorie (art. 6 alin. (2) lit. a)) și poate duce la decizii arbitrare. Această situație nu corespunde principiului proporționalității între abaterea comisă și sancțiunea aplicată.

În ceea ce ține de aspectul privind ingerința în viața privată a judecătorilor, Comisia a menționat că art. 8 CEDO oferă garanții împotriva aplicării disproporționate a măsurilor de supraveghere. Deși Legea 325 prevede la art. 9 alin. (3) că metodele și mijloacele folosite în cadrul TIP nu reprezintă activități speciale de investigație, nu este clar în ce mod acestea vor fi diferite de activitățile speciale de investigație. Prin urmare, utilizarea mijloacelor sub acoperire de către testori, precum și înregistrarea obligatorie audio/video a TIP ar putea constitui o ingerință în viața privată a unui judecător. Utilizarea acestor mijloace de către CNA, fără un control adecvat, ar putea duce la folosirea acestui instrument juridic pentru a influența judecătoria. Trebuie clarificate aceste aspecte și să fie introdus controlul judiciar pentru ca Legea 325 să fie compatibilă cu CEDO.

Legea 325 încălcă toate principiile elaborate de CtEDO cu privire la implicarea agenților sub acoperire. Motivele prevăzute la art. 4 și art. 10 alin. (2) ale Legii 325 nu sunt suficiente pentru a fi considerate drept temeiuri rezonabile pentru inițierea TIP; planul TIP aprobat de CNA nu corespunde cerințelor minime pentru autorizarea activității unui agent sub acoperire, iar testorul va utiliza, de fapt, o identitate falsă și se va apropia de judecător cu o ofertă corupțională, de exemplu oferind o sumă de bani, prin urmare el trebuie să fie calificat drept un agent provocator.

Implicarea agenților sub acoperire este compatibilă cu CEDO la întrunirea următoarelor condiții: (1) existența unor motive prealabile întemeiate de a bănuși că persoana vizată a fost implicată anterior într-o activitate criminală similară sau dacă a comis anterior infracțiuni similare; (2) autorizarea legală a activității agentului sub acoperire, cu indicarea informației depline privind scopul și motivul aplicării acestei metode; (3) agentul sub acoperire poate fi atras doar pentru a completa o urmărire penală în curs de desfășurare și acesta trebuie să nu instige.

Măsurile anti-corupție contestate la Curtea Constituțională

La 3 decembrie 2014, [avocatul parlamentar Tudor LAZĂR a contestat la Curtea Constituțională](#) art. 106¹ (confiscarea extinsă) și art. 330² (îmbogățirea ilicită) din Codul penal. Acestea prevăd incriminarea și confiscarea averii funcționarilor

publici care nu putea fi obținută decât ilicit. Normele supuse controlului constituționalității au fost incluse în Codul penal prin adoptarea, la 23 decembrie 2013, a pachetului de legi anticorupție.

Autorul sesizării consideră *inter alia* că aplicarea normelor în cauză încalcă principiul neretroactivității legii, prezumția nevinovăției și prezumția caracterului licit al proprietății, prevăzute de Constituție. Cel mai probabil că Curtea Constituțională va examina

sesizarea dată în primăvara anului 2015. Anterior dl Lazăr a contestat la Curtea Constituțională [legislația privind înăsprirea condițiilor pe pensionare](#) și [interdicția de a deveni avocat pentru persoanele care au fost anterior condamnate penal](#).

A fost lansat studiul privind unificarea practicii judiciare

La 19 decembrie 2014, a fost lansat [Studiul cu privire la unificarea practicii judiciare și asigurarea principiului securității raporturilor juridice în Republica Moldova](#), elaborat de Cristi DANILEȚ, cu sprijinul ABAROLI. Studiul a avut drept scop identificarea curenților legislative și altor probleme care generează jurisprudență neunitară. Acesta recomandă: specializarea judecătorilor; indexarea jurisprudenței Curții Supreme a Justiției (CSJ) după materie și publicarea ei; elaborarea ghidurilor cu privire la individualizarea pedepselor; suspendarea examinării cauzelor de același gen atunci când CSJ este sesizată pentru a pronunța o decizie de referință; sesizarea legiuitorului de către CSJ atunci când prevederile legale trebuie îmbunătățite; organizarea întâlnirilor regulate cu judecătorii, pentru a discuta modificările legislative recente, precum și practica CtEDO și a CSJ; instruirea continuă la Institutul Național al Justiției (INJ) cu scopul uniformizării practicii judiciare; o mai bună motivare a hotărârilor judecătorești; folosirea unei structuri tipizate a

hotărârilor de către toți judecătorii și structurarea lor într-un mod ușor de înțeles; monitorizarea cu maximă seriozitate de către președintele de instanță a practicii judiciare din instanța sa; dar și luarea în considerație a respectării practicii uniforme la evaluarea performanțelor judecătorilor.

Studiul recomandă următorul mecanism de unificare a practicii: judecătorul trebuie să-și urmeze propria jurisprudență, iar orice devieri trebuie motivate; toți judecătorii din aceeași instanță trebuie să urmeze aceeași practică, iar judecătorul care nu este de acord trebuie oricum să urmeze practica instituită de majoritate după ce a formulat prima dată opinie separată; în caz de practici divergente între diferite instanțe, ar trebui sesizată CSJ pentru a lua decizia cu privire la practica care trebuie urmată, dar și pentru ca judecătorii să facă referire în textul hotărârilor la jurisprudența națională (fapt care până acum nu a fost încurajat de CSJ).

SELECȚIA ȘI CARIERA JUDECĂTORILOR

CRJM a analizat sistemul de selectare și carieră a judecătorilor din Republica Moldova

La sfârșitul anului 2014, CRJM a elaborat Documentul de politici publice „[Selectarea și cariera judecătorilor – dublări de responsabilități sau garanții suplimentare?](#)”. CRJM a analizat practica Consiliului Superior al Magistraturii (CSM) din perioada ianuarie 2013 – septembrie 2014 privind numirea în funcția de judecător, promovările judecătorilor, transferurile la o instanță de același nivel sau inferioară, precum și numirile în funcția de președinte sau vicepreședinte de instanță.

Documentul evidențiază mai multe aspecte problematice care țin de selectarea și cariera judecătorilor, inclusiv: dublarea

de către CSM a activității Colegiului pentru selecția și cariera judecătorilor; promovarea la CSJ și curțile de apel, în anii 2013–2014, a unor judecători care au obținut calificative mai joase la Colegiul de selecție; organizarea frecventă a concursurilor și pentru fiecare post separat, ceea ce creează premise pentru manipulări; lacune în modalitatea de ținere și utilizare a registrului participanților la concursul pentru suplinirea funcțiilor vacante; unele criterii de selecție, promovare sau transfer a judecătorilor sunt inadecvate și nu contribuie la promovarea celor mai buni candidați.

CSM a examinat cererile candidaților pentru funcția de judecător respinși anterior de Președintele Republicii Moldova

La 16 decembrie 2014, [CSM a examinat din nou](#) cererile de participare la concurs a candidaților la funcția de judecător Petru HARMANIUC, Corneliu CREȚU și Natalia BERBEC. La 30 noiembrie 2014, acești candidați au fost [respinși pentru numirea în funcție de judecător](#) în mun. Chișinău de către Președintele

țării, pe motiv că ”nu există dovezi că ar avea o reputație ireproșabilă”.

Refuzul Președintelui de numire în funcția de judecător poate fi depășit cu votul a 8 din cei 12 membri ai CSM. După parvenirea

refuzului Președintelui, CSM nu a adoptat o hotărâre cu privire la propunerea repetată, iar cei trei candidați au fost admiși la concurs pentru alte funcții decât cele pentru care au fost respinși de către Președinte. Cu toate acestea, Petru HARMANIUC și Corneliu CREȚU au declarat în ședința CSM că nu doresc să participe la ultimul concurs, deoarece „anterior au fost propuși Președintelui Republicii Moldova pentru numire în funcție de judecător”. Natalia BERBEC nu a fost prezentă la concurs. În consecință, pentru funcția anunțată la concurs a fost numit un

alt absolvent al INJ, dl Vitalie-Silviu MIDRIGAN. Ultimul a fost propus și anterior pentru funcția de judecător, însă, până la numire, a renunțat, deoarece s-a implicat în campania electorală.

Anterior, mai multe ONG-uri au făcut un [apel public](#) prin care au solicitat ca Președintele țării să verifice informațiile compromițătoare apărute în presă în privința candidaților respectivi și să admită în profesia de judecător doar candidații cu reputație ireproșabilă.

RESPONSABILIZAREA JUDECĂTORILOR

A intrat în vigoare Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor

La 1 ianuarie 2015, Legea nr. 178 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, adoptată prin asumarea răspunderii de către Guvern la 25 iulie 2014, a intrat în vigoare. Legea vine cu o serie de îmbunătățiri în ceea ce privește răspunderea disciplinară a judecătorilor. Ea definește mai clar abaterile disciplinare. Art. 4 alin. 1 al Legii enumeră exhaustiv 15 abateri disciplinare. Pentru a acoperi toată gama posibilă de situații, ultimul punct al alin. 1 prevede că abatere disciplinară constituie și alte manifestări care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției. Legea dă posibilitate Colegiului Disciplinar de a califica drept abateri doar faptele care prezintă o anumită gravitate și nu orice abateri. Deși formularea unor abateri ar putea fi îmbunătățită, în general modalitatea de reglementare a abaterilor disciplinare în noua lege este mai reușită decât în legea precedentă.

Noua lege prevede un spectru mai clar de sancțiuni, explicând fiecare sancțiune și prevăzând consecințe specifice fiecărei sancțiuni. Aceasta ar trebui să ajute la o mai bună individualizare a sancțiunilor în funcție de gravitatea și natura abaterii comise. Legea prevede că sancțiunile disciplinare pot fi aplicate și judecătorilor demisionați, iar în cazul aplicării sancțiunii disciplinare sub formă de eliberare din funcție față de judecătorul demisionat, indemnizația de concediere și pensia specială de judecător sunt retrase. De asemenea, noua lege crește termenul de atragere la răspundere disciplinară de la un an la doi ani. Aceste prevederi de asemenea ar trebui să contribuie la ridicarea gradului de responsabilizare a judecătorilor.

Conform noii legi, hotărârile Colegiului Disciplinar nu mai necesită validarea de către CSM, ceea ce constituie un element important pentru ridicarea statutului Colegiului. Hotărârile Colegiului pot fi contestate la CSM, care poate menține hotărârea Colegiului sau adopta o nouă hotărâre, urmând procedura prevăzută pentru examinarea cauzei în fața Colegiului. Nu în ultimul rând, noua lege prevede o nouă procedură de depunere a sesizărilor legate de abaterile disciplinare ale judecătorilor și stabilește etapele clare ale procedurii. Membrii CSM nu vor mai avea dreptul exclusiv de

a porni procedura disciplinară. Propunerea cu privire la pornirea procedurii disciplinare va fi făcută de către inspecția judiciară unui complet special al Colegiului Disciplinar. Respingerea sesizărilor urmează a fi motivată, spre deosebire de situația anterioară, ceea ce constituie o garanție importantă contra abuzului.

Componența Colegiului Disciplinar a fost modificată, reducându-se la 9 membri, dintre care 5 vor fi judecători și 4 - reprezentanți ai societății civile, ultimii fiind numiți în urma unui concurs public organizat de Ministerul Justiției, în consultare cu CSM. Modificarea componenței Colegiului este benefică, asigurând că majoritatea membrilor sunt judecători și prevăzând o procedură transparentă de numire a reprezentanților societății civile. Conform legii anterioare, doar profesori titulari de drept puteau fi membri ai Colegiului Disciplinar, numiți prin ordinul Ministrului Justiției, fără concurs. Colegiul Disciplinar își va continua activitatea în componența actuală până la expirarea mandatului membrilor actuali.

Noua lege are și carențe serioase. Legea exclude faza intentării procedurii disciplinare, însă introduce procedura admisibilității procedurii disciplinare, transferă dreptul exclusiv de intentare a procedurii disciplinare de la membrul CSM la completul de admisibilitate compus din 3 membri ai Colegiului Disciplinar. Completul din 3 membri ai Colegiului Disciplinar va decide, în baza materialelor prezentate de Inspecția Judiciară, dacă respectiva cauză merită să fie examinată în fond de Colegiul Disciplinar, sau nu există o bănuială rezonabilă că a fost comisă o abatere disciplinară. Inspecția Judiciară are atribuții limitate, deși de această instituție ține investigarea abaterilor. Prezența inspecției judiciare la examinarea cauzei de către Colegiul Disciplinar este obligatorie, deși nu este clar rolul inspecției, atât timp cât membrul-raportor al Colegiului prezintă cauza în fața Colegiului, iar inspecția nu are rolul de „acuzator”.

CRJM a analizat mai detaliat carențele noii legi, în versiunea de proiect din 1 aprilie 2014 și, la 17 aprilie 2014, a prezentat [propuneri de modificare a proiectului de lege](#). Noua procedură a fost criticată

și în [Opinia comună a Comisiei de la Venetia și ODIHR din 24 martie 2014](#). Cu regret, proiectul de lege a fost adoptat fără a lua în considerare vreo recomandare a Comisiei de la Venetia și a ODIHR.

Consiliul Superior al Magistraturii a plasat, la 17 decembrie 2014, pentru consultări [proiectul Regulamentului de activitate a Colegiului Disciplinar](#), elaborat conform Legii nr. 178. Acesta

urmează să fie adoptat de CSM la începutul anului 2015. În vederea punerii în vigoare a Legii nr. 178, Ministerul Justiției a elaborat și supus consultărilor un [proiect de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative \(modificarea cadrului normativ conex Legii nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor\)](#). Acesta urmează să fie adoptat de Parlament în 2015.

Schimb de experiență în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor cu experții germani

În decembrie 2014, un grup de experți din Republica Moldova au fost într-o [vizită de lucru în Aurich, Germania \(Saxonia de Jos\)](#). În cadrul vizitei a fost realizat schimbul de experiență cu experții germani în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor. Experții germani au prezentat un sistem al răspunderii disciplinare a judecătorilor specific în comparație cu cel din Moldova. Sistemul german nu are un organ de autoadministrare precum este CSM în Moldova, nu există legislație specifică pentru răspunderea disciplinară a judecătorilor. Procedurile disciplinare împotriva judecătorilor sunt examinate conform legii generale de atragere la răspundere disciplinară a funcționarilor publici. Judecătorii pot fi atrași la răspundere disciplinară pentru încălcările obligațiilor funcționale prevăzute de lege.

Procedurile disciplinare împotriva judecătorilor sunt extrem de rare, iar aceasta se explică prin proceduri complexe și riguroase de numire în funcție a judecătorilor, precum și printr-un sistem bine pus la punct de evaluare a judecătorilor. În Saxonia de Jos procedura de selecție a judecătorilor are mai multe etape. Absolvenții facultăților de drept urmează să susțină un examen de stat care conține opt examene

separate, după care fac practică timp de doi ani (în avocatură, în instanțe judecătorești de diferite nivele, în procuratură, etc.). După aceasta, studentul susține un alt examen de stat care cuprinde tot opt examene. În funcția de judecător sunt selectați candidații care au promovat examenul cu cele mai mari note și nu toți candidații (cum este cazul Republicii Moldova). Dacă este acceptat în funcția de judecător, candidatul urmează o perioadă de probă de la 3 la 5 ani. În final, candidatul este interviuat de o comisie de selecție. Interviuul testează capacitățile și abilitățile personale ale candidaților și reprezintă filtrul final de admitere în profesia de judecător, după care mandatul judecătorului se prelungește până la pensionare. După interviu, rămân în funcție doar persoanele „cu o verticalitate rigidă și cu o independență maximă”. În perioada de probă, candidații sunt evaluați o dată în an. După promovarea interviului, judecătorul este evaluat după 3 ani, și apoi după fiecare 5 ani până la vârsta de 45 de ani. Cel mai înalt calificativ este acordat extrem de rar și nu se acordă judecătorilor începători, pentru a-i încuraja să crească profesional. Pentru nesusținerea evaluării, judecătorul poate fi eliberat din funcție, însă, în memoria experților germani, acest lucru nu s-a întâmplat niciodată.

Iregularități în legătură cu repartizarea aleatorie a dosarelor în instanțele de judecată

La 11 decembrie 2014, după ce au fost sesizate de președintele Judecătoriei Rîșcani din mun. Chișinău, CNA și Procuratura Anticorupție [au reținut și audiat](#) opt angajați ai Judecătoriei Rîșcani din mun. Chișinău, în cadrul unei cauze penale pornite pe faptul falsului în acte publice și depășirii atribuțiilor de serviciu. Funcționarii judecătoriei sunt bănuți că, între 2012 și 2014, au intervenit în Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor (PIGD), substituind unele dosare civile cu altele, astfel încât anumite cauze să fie examinate de un anumit judecător. În aceeași zi, au avut loc percheziții la domiciliile și în automobilele acestor persoane, iar ulterior [Judecătoria Buiucani a eliberat mandate de arest](#) sau arest la domiciliu pe numele tuturor acestor persoane.

La 30 decembrie 2014, CSM a dat acordul pentru pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală a dlui Iurie ȚURCAN, ex-judecător de la Judecătoria Rîșcani mun. Chișinău (eliberat din funcție în baza cererii de demisie la 16 ianuarie 2014), care este suspectat că a participat la aceste acțiuni

împreună cu funcționarii judecătoriei și unii juriști. La 14 ianuarie 2015, [Procuratura Generală a informat](#) că Procurorul General a pornit cauza penală împotriva judecătorului dat. Procurorii au identificat 20 de dosare civile care, după cum se pretinde, au fost examinate de acest judecător prin fraudarea sistemului de distribuție aleatorie a dosarelor. Dosarele aveau ca obiect sume impunătoare de bani. [Drept exemplu este adusă](#) încasarea a peste 93 de mil de lei de la Î.S. „Calea Ferată din Moldova” în beneficiul unei firme private din Cahul. Urmărirea penală în acest dosar este exercitată de Procuratura Anticorupție.

La 23 decembrie 2014, [Președintele CSM a sesizat CNA în legătură cu o presupusă manipulare a PIGD](#) la CSJ de către vicepreședintele CSJ și președintele Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ, dna Svetlana FILINCOVA. Datele privind fraudarea sistemului de distribuție aleatorie au fost obținute de la Centrul de Telecomunicații Speciale la cererea Președintelui CSM, formulată la 24 noiembrie 2014. Informația se referă la 22 de cazuri de pretinse

manipulări a PIGD în perioada ianuarie-noiembrie 2014. Se pare că această chestiune nu a fost discutată în cadrul CSM și membrii CSM au aflat despre această sesizare din presă. La ultima ședință a CSM din 2014, [câțiva membri ai CSM au propus introducerea chestiunii pe ordinea de zi a CSM, însă propunerea nu a acumulat numărul necesar de voturi](#). Președintele CSJ a votat împotriva. Se pare că Procuratura Anticorupție examinează sesizarea Președintelui CSM, deși competența exclusivă de a porni urmărirea penală împotriva unui judecător aparține Procurorului General (care este membru

al CSM) sau prim-adjunctului acestuia. [Într-un articol publicat la 6 ianuarie 2015](#) se menționează că aceste măsuri reprezintă o răzbunare pentru neconformarea cu solicitarea „în rezolvarea unor cauze civile în favoarea unor „protejați”. Articolul mai menționează că dna Filincova a depus o plângere Procurorului General cu probe care confirmă că este vorba de o înscenare și că ea va oferi mai multe detalii în zilele următoare. Sistemul de distribuire a dosarelor a fost introdus la CSJ abia în anul 2014, pe când în celelalte instanțe judecătorești acest sistem este funcțional din 2009.

A fost pornită procedura disciplinară împotriva unui judecător al CSJ

La 23 decembrie 2014, CSM a pornit procedura disciplinară împotriva judecătorului CSJ Ion DRUȚĂ. Acesta este acuzat de faptul că, contrar legii, a participat de două ori la judecarea aceleiași cauze, o dată în calitate de judecător al Judecătoriei Botanica mun. Chișinău și a doua oară, după promovare, în calitate de Judecător al CSJ. În pofida faptului că pornirea procedurii disciplinare a fost solicitată de Ministerul Finanțelor cu câteva luni în urmă, niciun membru al CSM nu a intentat procedura, iar aceasta a fost pornită abia în decembrie 2014, după discutarea chestiunii în ședința CSM. [Un membru al Consiliului Superior al Magistraturii](#) s-a arătat indignat de această tergiversare.

Cauza viza un litigiu dintre un avocat moldovean și o companie străină privind încasarea unei datorii. Judecătorul Druță a dat câștig de cauză avocatului în prima instanță. În ultima instanță, la [19 februarie 2014](#),

CSJ, cu votul a trei din cei cinci judecători (votul judecătorului Druță fiind decisiv) a dispus încasarea sumei datorate de compania străină (4,363,741 de lei) din contul bugetului de stat. [La 10 decembrie 2014](#), Curtea Supremă de Justiție, la solicitarea Ministerului Finanțelor, a casat hotărârea sa din 19 februarie 2014, pe motiv că judecătorul Druță a participat de două ori la judecarea cauzei.

La [29 ianuarie 2014](#), un complet al CSJ din care făcea parte judecătorul Druță a dat câștig aceluiași avocat într-o cauză similară, dispunând încasarea de la bugetul de stat a sumei de 776,046 de lei.

DI Druță a fost promovat la Curtea Supremă de Justiție în septembrie 2013. El este și Președinte al Asociației Judecătorilor din Republica Moldova.

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

A avut loc întâlnirea bianuală a CtEDO cu societatea civilă

La 21 noiembrie 2014, la Strasbourg, a avut loc [întâlnirea bianuală a CtEDO cu societatea civilă](#), la care au participat și reprezentanții CRJM. La eveniment au participat Președintele și judecătorii ai CtEDO, reprezentanți ai Grefei CtEDO și reprezentanți ai ONG-urilor și avocați specializați în reprezentarea la CtEDO.

CtEDO a comunicat că are un număr mare de cauze pendinte (78,000 de cauze la 31 octombrie 2014), însă acesta este în scădere (99,900 de cauze la 1 ianuarie 2014). Pentru lichidarea restanțelor din anii precedenți este necesară suplینirea temporară a numărului de juriști. CtEDO a instituit în ultimii ani mai multe mecanisme care au drept scop filtrarea mai strictă a cererilor necalitative (înăsprirea regulilor cu privire la forma cererii și noul temei de inadmisibilitate introdus în 2011 – prejudiciul important), precum și procesarea rapidă a cauzelor (judecătorul unic și politica de prioritate a cauzelor).

Regula 47 a Regulamentului CtEDO, în varianta în vigoare începând cu 1 ianuarie 2014, obligă reclamantul să depună un formular de cerere tipizat și completat adecvat și în întregime. Nerespectarea

formeii cererii sau completarea inadecvată a acesteia nu suspendă curgerea termenului de 6 luni pentru sesizarea CtEDO (a se vedea, drept exemplu, dec. [Malyshev și Ivanin c. Ucrainei](#)). În cazul întocmirii unei cereri incomplete, CtEDO, în timp de 1-2 săptămâni de la primirea cererii, va răspunde cu scrisoare în care va solicita cu depunerea unei alte cereri, completate adecvat, cu anexarea tuturor documentelor. Reclamantul care a depus o cerere incompletă în ultimele zile a termenului de 6 luni nu are șanse să se încadreze în acest termen.

În ceea ce privește „judecătorul unic” societatea civilă și-a exprimat nemulțumirea din cauza faptului că scrisorile de inadmisibilitate sunt tipizate și nu este clar temeiul de inadmisibilitate în baza căruia a fost respinsă cererea. CtEDO a dat asigurări că în viitorul apropiat va soluționa problema respectivă. Totodată, mecanismul „judecătorului unic” s-a adeverit a fi unul eficient, or aproape că s-a ajuns la situația în care cererile alocate judecătorului unic sunt examinate imediat după ce au fost primite. În practică, decizia judecătorului unic este luată în 2-3 luni de la depunerea cererii.

CtEDO a încurajat societatea civilă să contribuie cât mai mult la executarea hotărârilor CtEDO la nivel național, în special la implementarea măsurilor generale, pentru a exclude cauzele repetitive. A fost subliniată importanța unui mecanism bine pus la punct de executare a hotărârilor CtEDO, rolul Parlamentelor

în supravegherea executării hotărârilor CtEDO, implicarea autorităților naționale responsabile de protejarea drepturilor omului în procesul de executare, precum și desemnarea unei persoane cu suficientă autoritate care va fi responsabilă de coordonarea măsurilor generale.

CtEDO: imunitatea Președintelui țării nu poate fi absolută

La 2 decembrie 2014, o Cameră a CtEDO a pronunțat hotărârea [Urechean și Pavlicenco c. Moldovei](#). Fostul Președinte al Republicii Moldova, Vladimir VORONIN, în cadrul unor emisiuni televizate a acuzat-o pe Vitalia PAVLICENCO de apartenență la fostul KGB, iar pe Serafim URECHEAN, atunci primar al capitalei, că a pus bazele unui sistem corupt în primărie. Ultimii s-au adresat în judecată împotriva dlui Voronin și au pretins că declarațiile acestuia sunt false. Instanțele judecătorești au refuzat examinarea cererilor, pe motiv că ultimul a făcut declarațiile în timp ce deținea funcția de Președinte al țării, care, conform art. 81 din Constituție, beneficiază de imunitate.

CtEDO a notat că imunitatea Președintelui este compatibilă cu art. 6 din CtEDO (dreptul la un proces echitabil), însă aceasta nu ar trebui să fie prea largă. Ea a conchis că imunitatea oferită Președintelui țării în aceste cazuri a fost excesiv de largă. Deși art. 81 din Constituție condiționează imunitatea Președintelui de „exercitarea mandatului”, instanțele de judecată din Republica Moldova nu au examinat dacă dl Voronin a făcut declarațiile

în exercitarea atribuțiilor de Președinte al țării sau în calitate privată. De asemenea, judecătorii naționali au interpretat art. 81 al Constituției ca oferind o imunitate absolută și perpetuă, ceea ce face ca Președintele să nu poată fi tras la răspundere nici chiar și după plecarea din funcție. CtEDO a menționat că, cu cât este mai largă imunitatea, cu atât mai convingătoare ar trebui să fie motivele care o justifică. În orice caz, oferirea unei imunități de blanșetă Președintelui țării trebuie evitată. De asemenea, având în vedere că în Republica Moldova, atunci când au fost aduse acuzațiile, nu exista un pluralism în mass-media, reclamații, care erau politicieni, nu au putut să reacționeze eficient la acuzațiile pe care ei le considerau defăimătoare.

Aceasta este prima hotărâre în care CtEDO a examinat imunitatea Președintelui țării. Hotărârea a fost adoptată cu votul a patru din cei șapte judecători ai Camerei. Trei judecători (Șikuta, Pardalos și Grițco) au votat împotriva constatării unei violări. Hotărârea nu este definitivă și poate fi contestată la Mare Cameră a CtEDO în termen de trei luni.

ALTE NOUȚĂȚI

CRJM a analizat legislația națională în domeniul nediscriminării în muncă

La 22 decembrie 2014, CRJM a prezentat proiectul raportului „Analiza compatibilității legislației naționale în domeniul nediscriminării în câmpul muncii cu standardele Consiliului Europei și Uniunii Europene” factorilor de decizie relevanți. Documentul prezintă o analiză a legislației, jurisprudenței și datelor existente în ceea ce privește practicile instituționale în domeniul combaterii discriminării și promovării egalității în câmpul muncii. Aceasta indică existența unui cadru legal comprehensiv, care necesită minime modificări pentru a asigura o mai mare claritate și o mai

mare eficiență. În același timp, autorii recomandă autorităților Republicii Moldova să continue să încurajeze procesul de creștere a conștientizării în ceea ce privește efectele negative ale discriminării în relațiile de muncă și de sensibilizare privind problema discriminării în muncă – indiferent de criteriul protejat, precum și procesul de schimbare a mentalităților, implicând, în măsura posibilului, toate părțile implicate, atât la nivel public, cât și privat. Raportul final va fi publicat și transmis autorităților relevante până la sfârșitul lunii martie 2015.

O instanță judecătorească a interzis folosirea camerelor de supraveghere video a traficului rutier

La 18 decembrie 2014, un judecător al Judecătoriei Centru mun. Chișinău a admis acțiunea Asociației Obștești „Juriștii pentru drepturile omului” împotriva Ministerului Afacerilor Interne (MAI). [Instanța a constatat](#) că filmarea și fotografierea

membrilor asociației și a automobilelor acestora de camerele de supraveghere a circulației rutiere încălcă dreptul lor la viața privată. Judecătorul a interzis MAI să exploateze aceste camere. Hotărârea nu este definitivă și a fost contestată de

Curtea de Apel Chișinău. Motivele din care judecătorul a luat această decizie încă nu au fost făcute publice, însă, după cum rezultă din declarațiile reprezentanților asociației, în instanță s-a pretins faptul că folosirea camerelor video pentru supravegherea traficului rutier nu este reglementată suficient în lege, ceea ce nu permite protecția datelor cu caracter personal.

Decizia instanței judecătorești este surprinzătoare, având în vedere că judecătorul a interzis exploatarea camerelor și nu sporirea nivelului de protecție a datelor cu caracter personal. Reamintim că pe 18 noiembrie 2014, [CConst a respins o sesizare](#) care viza constituționalitatea folosirii camerelor de supraveghere a traficului rutier. În fața CConst autorul sesizării a fost reprezentat de președintele Asociației Obștești „Juriștii pentru drepturile omului”.

Restrângerea competenței ombudsmanului a fost declarată neconstituțională

La 19 iunie 2014, [avocatul parlamentar Anatolie MUNTEANU a sesizat CConst](#) privind controlul constituționalității art. 21 alin. (5) lit. e) al [Legii cu privire la Avocatul Poporului](#) (Ombudsmanul). Sesizarea se referă în esență la interzicerea sesizării directe a Avocatului Poporului de către persoanele declarate incapabile. În fața CConst, Președinția și Parlamentul au susținut că norma contestată este constituțională, iar Guvernul a susținut că norma este neconstituțională.

Prin [Hotărârea CConst nr. 27 din 13 noiembrie 2014](#), prevederea contestată a fost declarată neconstituțională, deoarece este contrară art. 52 din Constituție (dreptul la petiționare). CConst a menționat că astfel de restrângere a dreptului la petiționare a persoanelor incapabile nu poate asigura protecția drepturilor acestor persoane. Această limitare nu s-a regăsit în proiectul de lege transmis de Guvern Parlamentului, ci a fost introdusă în Parlament. Conform legislației privind protecția persoanelor cu dezabilități, sarcina de protecție a persoanelor date (inclusiv a celor alienate mental) revine ombudsmanului, însă prin norma

contestată competențele ombudsmanului au fost restrânse. Pe de altă parte, pe lângă ombudsman funcționează mecanismul național de protecție împotriva torturii, care are sarcina primordială de a examina respectarea drepturilor omului în locurile de detenție. Nu există o altă autoritate cu competențe similare în acest domeniu, decât oficiul ombudsmanului. Mai mult, posibilitatea sesizării ombudsmanului de către reprezentantul legal se poate dovedi ineficientă atunci când persoana lipsită de capacitate dorește să se plângă chiar de acțiunile acestuia. CConst a mai menționat că reglementările internaționale sugerează că persoanele declarate incapabile ar trebui să aibă un astfel de drept.

Reamintim că noua lege a ombudsmanului, în art. 21 alin. 5 lit. f), mai conține interdicția pentru ombudsman de a examina cererile care „discreditează autoritățile statului”. Această restrângere a competenței ombudsmanului trezește mari semne de întrebare și creează spațiu pentru abuz. Cu toate acestea, ea nu a format obiectul procedurilor de mai sus.

PE SCURT

- La 28 octombrie 2014, [CSM a ales](#) în calitate de membru al Colegiului disciplinar al judecătorilor pe dna Olga DORUL. Dna Dorul este lector universitar și a fost aleasă în urma renunțării dlui Dorian CHIROȘCA, la 5 august 2014, la funcția de membru al colegiului.
- La ședința plenară a ECRI nr. 65, din 9–12 decembrie 2014, colega noastră, Nadejda HRIPTIEVSCHI, a fost aleasă membră a Grupului de Lucru pentru relațiile cu societatea civilă și

organele specializate din cadrul [Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței \(ECRI\)](#), pentru un mandat de trei ani. Pentru prima dată un reprezentant din Republica Moldova este ales în cadrul unui organ statutar al ECRI.

- În cadrul celui de-al [șaselea Forum al Societății Civile în cadrul Parteneriatului Estic](#), colegul nostru, Ion GUZUN, a fost ales în calitate de facilitator național al [Platformei Naționale](#) din Republica Moldova.

URMEAZĂ

Din **1 IANUARIE 2015**, [CRJM implementează un nou proiect](#), cu o durată de trei ani. Acesta își propune crearea și fortificarea cadrului legal de bază pentru asigurarea durabilității financiare și fiscale a ONG-urilor, precum și promovarea

mecanismelor efective de participare a acestora în procesul decizional. Proiectul este implementat cu suportul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID), în cadrul Programului Parteneriate pentru o Societate Civilă Durabilă în Moldova, implementat de FHI360.

28 IANUARIE 2015

CRJM va lansa raportul privind reforma instituției judecătorului de instrucție în Republica Moldova.

29 și 30 IANUARIE 2015

CRJM va organiza două ateliere de lucru pe subiectul „*Asigurarea egalității și nediscriminării în Republica Moldova – aspecte de legislație și practică*”. La ateliere vor fi discutate câteva aspecte problematice cu privire la legislația Republicii Moldova în domeniul nediscriminării, precum și aspecte practice ce țin de aplicarea legislației, cu accent asupra remediilor existente pentru plângerile pe discriminare. La primul atelier vor fi invitați avocați și juriști, iar la al doilea – judecători și procurori.

30 IANUARIE 2015

Consiliul Institutului Național al Justiției va audia candidații înscriși la concursul pentru funcția de Director executiv al INJ. La concurs [s-au înscris trei candidați](#), și anume Diana SCOBIOALĂ, profesor universitar; Eugen RUSU, fostul adjunct al Procurorului General și Valeriu KUCIUK, cercetător în cadrul Academiei de Științe a Moldovei.

FEBRUARIE 2015

- CRJM va organiza câte un atelier de lucru cu avocați și jurnaliști pentru a discuta noua Lege cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor. Scopul atelierelor este ridicarea nivelului de cunoaștere a noului sistem și a interesului avocaților și societății civile pentru sistemul de răspundere disciplinară a judecătorilor.
- CRJM va lansa al doilea Raport cu privire la executarea hotărârilor CtEDO de către Republica Moldova. Raportul analizează măsurile întreprinse de autoritățile Republicii Moldova în perioada anilor 2013-2014 pentru executarea principalelor hotărâri ale CtEDO.
- CRJM va publica varianta finală a raportul „*Analiza compatibilității legislației naționale în domeniul nediscriminării în câmpul muncii cu standardele Consiliului Europei și Uniunii Europene*” și două ghiduri cu privire la nediscriminarea în câmpul muncii: unul adresat angajatorilor și altul adresat publicului larg, angajați și potențiali angajați.

MARTIE 2015

- CRJM va publica o analiză a transparenței și eficienței modului de organizare a ședințelor CSM și de adoptare a hotărârilor de către CSM. Analiza vizează activitatea CSM în anul 2014.
- Comisia de la Veneția urmează să facă publică opinia sa cu privire la proiectul noii Legi cu privire la procuratură. Opinia este dată la [solicitarea Ministerului Justiției](#).

13 MARTIE 2015

Va avea loc Adunarea Generală a Judecătorilor, la care se va discuta activitatea CSM și a instanțelor judecătorești în anul 2014.

DESPRE CRJM

Centrul de Resurse Juridice din Moldova este o organizație non-profit neguvernamentală cu sediul în Chișinău, Republica Moldova. CRJM tinde să asigure o justiție calitativă, promptă și transparentă și respectarea efectivă a drepturilor civile și politice. În realizarea acestor obiective, CRJM combină cercetarea de politici și activitatea de advocacy realizate într-un mod independent și neutru.

ECHIPA CRJM

Vladislav GRIBINCEA
 Nadejda HRIPTIEVSCHI
 Ion GUZUN
 Sorina MACRINICI
 Pavel GRECU
 Ilie CHIRTOACĂ
 Cristina TURCU
 Doina DUMBRĂVEANU-MUNTEANU
 Aurelia CELAC
 Mihaela CIBOTARU

DATE DE CONTACT

Centrul de Resurse Juridice din Moldova
 Str. A. Șciusev 33, MD-2001
 Chișinău, Republica Moldova
 Tel: +373 22 843601
 Fax: +373 22 843602
 Email: contact@crjm.org
www.crjm.org

